

การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของการเลี้ยงแพะตามโครงการส่งเสริมการเลี้ยงแพะเนื้อเชิงพาณิชย์ในเขตพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้

ศรียรรณ ขำตรี^{1*}, กันตถณ มหาหมัด², บัญชา สัจจาพันธ์³, ครัวณ บัวศิริ⁴
และพูลศักดิ์ โกษียาภรณ์⁵

¹อาจารย์คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ²สำนักสุขศาสตร์สัตว์และสุขอนามัยที่ 9 กรมปศุสัตว์ จ.สงขลา ³อาจารย์คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
⁴ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของการเลี้ยงแพะและวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพทั่วไปกับสภาพปัญหาและความต้องการของการเลี้ยงแพะ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เกษตรกรผู้เลี้ยงแพะในโครงการส่งเสริมการเลี้ยงแพะเนื้อเชิงพาณิชย์ในเขตพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ของกรมปศุสัตว์ กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะจำนวน 123 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ การทดสอบสมมติฐานด้วย ค่า Chi-square การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ผลการศึกษาสภาพส่วนบุคคลพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 45.9 ปี นับถือศาสนาอิสลาม จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีประสบการณ์เลี้ยงแพะเฉลี่ย 5.2 ปี ผลการศึกษาสภาพทั่วไปของการเลี้ยงแพะพบว่า จำนวนแพะที่เลี้ยงเฉลี่ย 47.2 ตัว มีจำนวนแรงงานที่ใช้เลี้ยงแพะโดยเฉลี่ย 1.8 คน ลักษณะโรงเรือนส่วนใหญ่เป็นแบบยกพื้นมีร่อง มีการทำความสะอาดบนโรงเรือนสัปดาห์ละครั้ง มีการทำความสะอาดได้โรงเรือนเป็นประจำทุกวันใช้เวลา 30-45 นาที โดยใช้เวลาไม่กวาด เกษตรกรนำมูลแพะไปใช้ประโยชน์ได้ 50-75% โดยนำไปจำหน่าย ผลการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของการเลี้ยงแพะ พบว่า โรงเรือนมีปัญหาที่เกิดจากกลิ่นของมูลแพะและการหมักหมมของมูลแพะที่ส่งผลต่อสุขภาพของแพะ เกษตรกรส่วนใหญ่มีความต้องการเครื่องมือทุ่นแรงสำหรับการกวาดเก็บมูลแพะ ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพโดยทั่วไปกับสภาพปัญหาและความต้องการของการเลี้ยงแพะ พบว่า ความต้องการเครื่องมือทุ่นแรงสำหรับการกวาดเก็บมูลแพะ และการหมักหมมของมูลแพะที่ส่งผลต่อสุขภาพของแพะ ขึ้นอยู่กับจำนวนแพะที่เกษตรกรเลี้ยง

คำสำคัญ: เครื่องกวาดเก็บมูลแพะ, การเลี้ยงแพะเนื้อเชิงพาณิชย์, พื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้

บทนำ

พื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีจำนวนผู้เลี้ยงแพะมากที่สุดในประเทศ (ไชยวรรณ วัฒนจันทร์, 2551) กรมปศุสัตว์ได้ดำเนินการพัฒนาส่งเสริมการเลี้ยงแพะในหลายโครงการเพื่อนำไปสู่การเลี้ยงแพะเชิงพาณิชย์ให้มากขึ้น ตามนโยบายของรัฐบาลโดยให้เป็นส่วนหนึ่งของแผนการบริหารราชการ นโยบายดังกล่าวมีการตอบรับของประชาชนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีความประสงค์ในการเลี้ยงแพะใน โครงการต่างๆ กว่า 3,469 ราย มุ่งพัฒนาให้เกิดอุตสาหกรรมการเลี้ยงแพะขึ้นในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อจะเป็นการสร้างงานสร้างรายได้ให้กับ

เกษตรกร โดยเร่งรัดส่งเสริมการเลี้ยงแพะในเชิงพาณิชย์ที่พัฒนาเทคนิคการเลี้ยง และขนาดการเลี้ยงที่ได้ตามมาตรฐานเพื่อนำไปสู่ระดับอุตสาหกรรม รัฐบาลได้กำหนดนโยบายในการแก้ไขปัญหาและพัฒนา 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (จังหวัดนราธิวาส จังหวัดยะลา จังหวัดปัตตานี จังหวัดสงขลา และจังหวัดสตูล) ในปี พ.ศ. 2552 การเลี้ยงแพะของเกษตรกรในปัจจุบัน ส่วนใหญ่ใช้แรงงานจากคนภายในครอบครัวในการเลี้ยงแพะ เกษตรกรที่มีพื้นที่จำกัดหรือมีพื้นที่ถือครองเฉลี่ยเพียง 9.5 ไร่ จึงเลี้ยงแพะได้จำนวนน้อย ดังนั้นการเลี้ยงแพะยังคงใช้แรงงานคนเป็นส่วนใหญ่ แต่ทั้งนี้ในการเลี้ยงแพะมีความจำเป็นที่จะต้องคอยดูแลเอาใจใส่ในการสุขภาพ การรักษาความสะอาดของคอกและโรงเรือน รวมถึงการเฝ้าระวังการเกิดโรคของแพะ เพื่อให้แพะปราศจากโรคและสามารถให้ผลผลิตแก่ ผู้เลี้ยงอย่างเต็มศักยภาพ อย่างไรก็ตามพบว่า ปัญหาด้านความสะอาด และการจัดการกับมูลแพะที่เหมาะสม เป็นสิ่งที่จะต้องควบคุมดูแลเพื่อป้องกันโรคต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้น ซึ่งจะส่งผลดีในการจัดการฟาร์ม ลดการหมักหมมของสิ่งปฏิกูล และเชื้อโรค ทั้งยังสะดวกในการนำมูลแพะไปใช้ประโยชน์ได้มากขึ้นตามแนวทางปฏิบัติที่ดีสำหรับฟาร์มแพะเนื้อ ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมของคอกแพะให้เป็นไปตามมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (คณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ, 2549) ในด้านความสะอาด เกษตรกรต้องดูแลโรงเรือนและบริเวณใกล้เคียงไม่ให้เป็นที่แหล่งสะสมของเชื้อโรค กำจัดของเสียสิ่งปฏิกูลและมูลแพะ ไม่ให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม และป้องกันโรค ที่อาจเกิดขึ้นกับทั้งแพะและคน นอกจากนี้ปัญหาที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งในการกวาดเก็บมูลแพะของเกษตรกร คือ การเข้าไปสัมผัสกับสิ่งปฏิกูลภายใต้คอกแพะ ซึ่งจะทำให้เกษตรกรได้รับเชื้อโรคได้ง่าย โดยมีรายงานการเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาของการระบาดของโรค布鲁เซลโลซิสในแพะ เกะ ทั่วประเทศ ซึ่งพบการติดเชื้อในเกษตรกรที่มีประวัติเกี่ยวข้องกับการทำความสะอาดคอกแพะเป็นประจำ (อังษณา ศปัญญา และธีรศักดิ์ ชักนา, 2549) อีกทั้งการหมักหมมของมูลและปัสสาวะของแพะ จะทำให้มีปัญหากลิ่นเหม็นและเกิดก๊าซแอมโมเนียภายใต้พื้นที่คอก ซึ่งทำให้แพะเกิดโรคเกี่ยวกับตา ทางเดินหายใจ และเป็นแหล่งสะสมของพยาธิ และเชื้อโรคต่างๆ เนื่องจากเกษตรกรจะใช้วิธีการเข้าไปกวาดภายใต้พื้นที่คอกแพะ โดยตรง โดยความสูงของคอกประมาณ 1.2 เมตร ทำให้ทำงานไม่สะดวก และเกิดความเมื่อยล้าเมื่อทำเป็นเวลานาน มีผลกับปัญหาด้านการวิทยาศาสตร์ในการทำงานใต้พื้นที่คอกแพะของเกษตรกร (กันตภณ มะหาหมัด และวีรชัย มัฏฐารักษ์, 2554) ทำให้ปริมาณมูลแพะที่เกษตรกรสามารถเก็บกวาดได้ลดน้อยลง ดังนั้นในงานวิจัยนี้จึงทำการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของการเลี้ยงแพะเพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นสำหรับการออกแบบสร้างเครื่องเก็บกวาดเก็บมูลแพะ เพื่อจัดการด้านความสะอาดฟาร์มแพะและความสะดวกในการนำมูลแพะมาใช้ประโยชน์ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของการเลี้ยงแพะตามโครงการส่งเสริมการเลี้ยงแพะเนื้อเชิงพาณิชย์ในเขตพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้
2. เพื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพทั่วไปกับสภาพปัญหาและความต้องการของการเลี้ยงแพะ

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวิธีดำเนินการวิจัยเป็นขั้นตอนตามลำดับดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เกษตรกรผู้เลี้ยงแพะในโครงการส่งเสริมการเลี้ยงแพะเนื้อเชิงพาณิชย์ ในเขต พื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ของกรมปศุสัตว์ จำนวน 176 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้การคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ Taro Yamane (ชานินทร์ ศิลป์จารุ, 2552) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 123 คน

เครื่องมือการวิจัย

ลักษณะของเครื่องมือในการวิจัย

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-List) มีข้อความ 5 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของการเลี้ยงแพะ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-List) มีข้อความ 9 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการของการเลี้ยงแพะ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-List) มีข้อความ 3 ข้อ

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิด (Open-Ended)

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ทำการสร้างเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งเป็น 4 ขั้นตอนตามลำดับ ดังนี้

1. ศึกษาหลักการสร้างแบบสอบถาม
2. ศึกษาข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งสัมภาษณ์ผู้มีประสบการณ์ เพื่อเป็นแนวทางนำมาสร้างข้อความของแบบสอบถาม
3. ดำเนินการสร้างแบบสอบถามฉบับร่าง
4. นำแบบสอบถามฉบับร่างที่สร้างขึ้นพร้อมแบบประเมินไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งความรู้และประสบการณ์ทางด้านนี้จะทำการศึกษาพิจารณาแบบสอบถามจำนวน 5 ท่าน เพื่อเป็นการทดสอบความเที่ยงตรง ความครอบคลุม เนื้อหา และความถูกต้องในสำนวนภาษา เมื่อผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบตามแบบประเมินแล้ว ผู้วิจัยจึงได้นำแบบประเมินไปทำการคำนวณหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถามทั้งสองด้าน พบว่า ค่าที่ได้อยู่ระหว่าง 2.00-3.00 และได้้นำค่าดังกล่าวพร้อมแบบประเมินของผู้เชี่ยวชาญ มาใช้เป็นแนวทางสำหรับการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามก่อนนำไปใช้จริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

นำแบบสอบถามที่ได้มีการปรับปรุงแก้ไขหลังการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ และดำเนินการเก็บข้อมูลแบบสอบถามจากกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะใน โครงการส่งเสริมการเลี้ยงแพะเนื้อเชิงพาณิชย์ในเขต พื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ของกรมปศุสัตว์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยได้นำข้อมูลจากแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้มาเปลี่ยนเป็นรหัสตัวเลข แล้วบันทึกลงในโปรแกรม เพื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติตามลำดับดังนี้

1. การคำนวณหาข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามตอนที่ 1 ที่มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-List) ใช้วิธีการหาค่าความถี่ (Frequency) แล้วสรุปออกมาเป็นค่าร้อยละ (Percentage)
2. การคำนวณหาข้อมูลสภาพทั่วไปของการเลี้ยงแพะของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามตอนที่ 2 ที่มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-List) ใช้วิธีการหาค่าความถี่ (Frequency) แล้วสรุปออกมาเป็นค่าร้อยละ (Percentage)
3. การคำนวณหาข้อมูลสภาพปัญหาและความต้องการของการเลี้ยงแพะของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามตอนที่ 3 ที่มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-List) ใช้วิธีการหาค่าความถี่ (Frequency) แล้วสรุปออกมาเป็นค่าร้อยละ (Percentage)
4. การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพทั่วไปของการเลี้ยงแพะกับสภาพปัญหาและความต้องการของการเลี้ยงแพะ

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม มีผลดังนี้
ด้านเพศ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ได้แก่ เพศชาย จำนวน 83 คน ที่เหลือได้แก่ เพศหญิง 40 คน คิดเป็นร้อยละ 67.5 และ 32.5 ตามลำดับ
ด้านอายุ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ได้แก่ มีอายุระหว่าง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 38.2 รองลงมาได้แก่ มีอายุมากกว่า 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 29.3 รองลงมาได้แก่ มีอายุ 30-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 23.6 รองลงมาได้แก่ มีอายุน้อยกว่า 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 8.9 ตามลำดับ
ด้านศาสนา ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ได้แก่ นับถือศาสนาอิสลาม จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 88.6 ที่เหลือได้แก่ ศาสนาพุทธ จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 11.4
ด้านระดับการศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ได้แก่ มีการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 48.0 รองลงมาได้แก่ ระดับมัธยมศึกษา/ปวช. จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 34.1 รองลงมาได้แก่ ระดับอนุปริญญา/ปวส. จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 8.1 รองลงมาได้แก่ ไม่ได้ศึกษา จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 5.7 รองลงมาได้แก่ ระดับปริญญาตรี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 4.1 ตามลำดับ

ด้านประสบการณ์เลี้ยงแพะ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ได้แก่ มีประสบการณ์เลี้ยงแพะระหว่าง 3-5 ปี จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 38.2 รองลงมาได้แก่ มากกว่า 5 ปี จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 35.0 และน้อยที่สุดได้แก่ น้อยกว่า 3 ปี จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 26.8

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของการเลี้ยงแพะ

ด้านจำนวนแพะที่เลี้ยง ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีจำนวนแพะที่เลี้ยงอยู่ระหว่าง 40-50 ตัว จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 50.4 รองลงมาได้แก่ น้อยกว่า 40 ตัว จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 29.3 และน้อยที่สุดได้แก่ มากกว่า 50 ตัว จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 20.3

ด้านจำนวนแรงงานที่ใช้เลี้ยงแพะ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีแรงงานในการเลี้ยงแพะ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 72.4 รองลงมาได้แก่ จำนวน 1 คน ร้อยละ 22.8 และน้อยที่สุดได้แก่ มากกว่า 2 คน คิดเป็นร้อยละ 4.9

ด้านลักษณะโรงเรือนสำหรับการเลี้ยงแพะ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีเป็นแบบยกพื้นมีร่อง จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 93.5 ที่เหลือได้แก่ แบบยกพื้นไม่มีร่อง จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 6.5

ด้านความสม่ำเสมอในการกวาดและเก็บมูลแพะบนคอกแพะ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่กวาดและเก็บมูลแพะบนคอกแพะอาทิตย์ละครั้ง จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 36.6 รองลงมาได้แก่ 2-3 วันต่อครั้ง จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 29.3 รองลงมาได้แก่ เป็นประจำทุกวัน จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 19.5 รองลงมาได้แก่ 2-3 อาทิตย์ต่อครั้ง จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 13.0 รองลงมาได้แก่ เดือนละครั้ง จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.6 ตามลำดับ

ด้านความสม่ำเสมอในการกวาดและเก็บมูลแพะใต้คอกแพะ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่กวาดและเก็บมูลแพะใต้คอกแพะเป็นประจำทุกวัน จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3 รองลงมาได้แก่ อาทิตย์ละครั้ง จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 29.3 รองลงมาได้แก่ 2-3 วันต่อครั้ง จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 19.5 รองลงมาได้แก่ 2-3 อาทิตย์ต่อครั้ง จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 9.8 รองลงมาได้แก่ เดือนละครั้ง จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 8.1 รองลงมาได้แก่ 2 เดือนครั้ง จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.8 ตามลำดับ

ด้านเวลาที่ใช้ในการกวาดและเก็บมูลแพะใต้คอกแพะ 1 โรงเรือน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ใช้เวลา 30-45 นาที จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 52.0 รองลงมาได้แก่ 15-30 นาที จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 42.3 รองลงมาได้แก่ น้อยกว่า 15 นาที คิดเป็นร้อยละ 5.7 รองลงมาได้แก่มากกว่า 45 นาที คิดเป็นร้อยละ 4.1 ตามลำดับ

ด้านวิธีการในการกวาดและเก็บมูลแพะใต้คอกแพะ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ใช้ไม้กวาด จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 51.2 รองลงมาได้แก่ ใช้จอบ จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 50.4 รองลงมาได้แก่ ใช้พลั่ว และอุปกรณ์ที่ทำขึ้นเอง จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.6 รองลงมาได้แก่ ใช้การฉีดน้ำ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.8

ด้านปริมาณการนำมูลแพะไปใช้ประโยชน์ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ นำมูลแพะไปใช้ประโยชน์ได้ 50-75 เปอร์เซ็นต์ จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 43.9 รองลงมาได้แก่ 25-50 เปอร์เซ็นต์ จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3 รองลงมาได้แก่ มากกว่า 75 เปอร์เซ็นต์ จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 18.7 รองลงมาได้แก่ น้อยกว่า 25 เปอร์เซ็นต์ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 4.1 ตามลำดับ

ด้านการนำมูลแพะไปใช้ประโยชน์ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ขายมูลแพะ จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 52.0 รองลงมาได้แก่ ทำปุ๋ยคอก จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 46.3 รองลงมาได้แก่ ทำปุ๋ยหมัก จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 36.6 ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการของการเลี้ยงแพะ

ด้านปัญหาที่เกิดจากกลิ่นของมูลแพะ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีปัญหาที่เกิดจากกลิ่นของมูลแพะ จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 52.8 ที่เหลือได้แก่ ไม่มีปัญหา จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 47.2

ด้านการหมักหมมของมูลแพะส่งผลต่อสุขภาพของแพะ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่คิดว่าการหมักหมมของมูลแพะส่งผลต่อสุขภาพของแพะ จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 62.6 ส่วนที่เหลือได้แก่ ไม่มีการหมักหมม จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 37.4

ด้านความต้องการเครื่องมือทุ่นแรงสำหรับการกวาดเก็บมูลแพะ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ต้องการเครื่องมือทุ่นแรงสำหรับการกวาดเก็บมูลแพะ จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 71.5 ที่เหลือได้แก่ จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 28.5

4. ผลการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพทั่วไปกับสภาพปัญหาและความต้องการของการเลี้ยงแพะ พบว่า สภาพปัญหาและความต้องการของการเลี้ยงแพะขึ้นกับสภาพทั่วไปของการเลี้ยงแพะ ด้านจำนวนแพะที่เกษตรกรเลี้ยง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 2 รายการ ได้แก่ ความต้องการเครื่องมือทุ่นแรงสำหรับการกวาดเก็บมูลแพะ และด้านการหมักหมมของมูลแพะส่งผลต่อสุขภาพของแพะ

ตารางที่ 1 ค่าร้อยละและค่าไคสแควร์ของด้านความต้องการเครื่องมือทุ่นแรงสำหรับการกวาดเก็บมูลแพะกับสภาพทั่วไปของการเลี้ยงแพะ ด้านจำนวนแพะที่เกษตรกรเลี้ยง

ความต้องการเครื่องมือทุ่นแรง สำหรับการกวาดเก็บมูลแพะ	น้อยกว่า 40 ตัว		40-50 ตัว		มากกว่า 50 ตัว		P-Value
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
ต้องการ	24	66.67	40	64.52	24	96	0.01*
ไม่ต้องการ	12	33.33	22	35.48	1	4	
รวม	36	100	62	100	25	100	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 พบว่า ความต้องการเครื่องมือทุ่นแรงสำหรับการกวาดเก็บมูลแพะ ขึ้นกับสภาพทั่วไปของการเลี้ยงแพะ ด้านจำนวนแพะที่เกษตรกรเลี้ยง ดังนี้

เกษตรกรที่เลี้ยงแพะจำนวนน้อยกว่า 40 ตัว ส่วนใหญ่ต้องการเครื่องมือทุ่นแรงสำหรับการกวาดเก็บมูลแพะ คิดเป็นร้อยละ 66.67 ที่เหลือได้แก่ ไม่ต้องการเครื่องมือทุ่นแรงสำหรับการกวาดเก็บมูลแพะ คิดเป็นร้อยละ 33.33

เกษตรกรที่เลี้ยงแพะจำนวน 40-50 ตัว ส่วนใหญ่ต้องการเครื่องมือทุ่นแรงสำหรับการกวาดเก็บมูลแพะ คิดเป็นร้อยละ 64.52 ที่เหลือได้แก่ ไม่ต้องการเครื่องมือทุ่นแรงสำหรับการกวาดเก็บมูลแพะ คิดเป็นร้อยละ 35.48

เกษตรกรที่เลี้ยงแพะจำนวนมากกว่า 50 ตัว ส่วนใหญ่ต้องการเครื่องมือทุ่นแรงสำหรับการกวาดเก็บมูลแพะ คิดเป็นร้อยละ 96 ที่เหลือได้แก่ ไม่ต้องการเครื่องมือทุ่นแรงสำหรับการกวาดเก็บมูลแพะ คิดเป็นร้อยละ 4

ตารางที่ 2 ค่าร้อยละและค่าไคสแควร์ของด้านการหมักหมมของมูลแพะส่งผลต่อสุขภาพของแพะ กับสภาพทั่วไปของการเลี้ยงแพะ ด้านจำนวนแพะที่เกษตรกรเลี้ยง

การหมักหมมของมูลแพะ	น้อยกว่า 40 ตัว		40-50 ตัว		มากกว่า 50 ตัว		P-Value
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
มีการหมักหมม	27	75	39	62.90	11	44	0.04*
ไม่มีการหมักหมม	9	25	23	37.10	14	56	
รวม	36	100	62	100	25	100	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า การหมักหมมของมูลแพะส่งผลต่อสุขภาพขึ้นกับสภาพทั่วไปของการเลี้ยงแพะ ด้านจำนวนแพะที่เกษตรกรเลี้ยง ดังนี้

เกษตรกรที่เลี้ยงแพะจำนวนน้อยกว่า 40 ตัว ส่วนใหญ่มีการหมักหมมของมูลแพะ คิดเป็นร้อยละ 75 ที่เหลือได้แก่ ไม่มีการหมักหมมของมูลแพะ คิดเป็นร้อยละ 25

เกษตรกรที่เลี้ยงแพะจำนวน 40-50 ตัว ส่วนใหญ่มีการหมักหมมของมูลแพะ คิดเป็นร้อยละ 62.90 ที่เหลือได้แก่ ไม่มีการหมักหมมของมูลแพะ คิดเป็นร้อยละ 37.10

เกษตรกรที่เลี้ยงแพะจำนวนมากกว่า 50 ตัว ส่วนใหญ่มีการหมักหมมของมูลแพะ คิดเป็นร้อยละ 44 ที่เหลือได้แก่ ไม่มีการหมักหมมของมูลแพะ คิดเป็นร้อยละ 56

อภิปรายผล

ผลการวิจัยพบว่า ด้านการหมักหมมของมูลแพะส่งผลต่อสุขภาพของแพะ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่คิดว่าการหมักหมมของมูลแพะส่งผลต่อสุขภาพของแพะ คิดเป็นร้อยละ 62.6 ซึ่งตรงกับงานวิจัยของของ ปัญญาธรรมศาล และประยูร ครองยุดิ (2550) ที่พบว่า ปัญหาที่เกษตรกรในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พื้นที่ 4 จังหวัด คือ ยะลา ปัตตานี นราธิวาส และสงขลา ส่วนใหญ่ที่พบคือ ปัญหาที่เกี่ยวกับด้านสุขภาพแพะ ดังนั้นจึงทำให้ผลการวิจัย ด้านความต้องการเครื่องมือทุ่นแรงสำหรับการกวาดเก็บมูลแพะ เกษตรกรส่วนใหญ่ต้องการเครื่องมือทุ่นแรงสำหรับการกวาดเก็บมูลแพะ คิดเป็นร้อยละ 71.5

สรุปผล

1. เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุ 41-50 ปี นับถือศาสนาอิสลาม มีการศึกษาระดับประถมศึกษา มีประสบการณ์เลี้ยงแพะ จำนวน 3-5 ปี

2. แต่ละโรงเรือนมีแพะที่เลี้ยงจำนวน 40-50 ตัว ส่วนใหญ่ใช้แรงงานจำนวน 2 คน โรงเรือนลักษณะยกพื้น มีร่อง มีการกวาดเก็บมูลแพะบนคอกอาทิตย์ละครั้ง และได้คอกเป็นประจำทุกวัน การกวาดและเก็บมูลแพะได้

คอก จำนวน 1 โรงเรือน ใช้เวลา 30-45 นาที โดยส่วนใหญ่จะใช้ไม้กวาด มีมูลแพะที่นำไปใช้ประโยชน์ จำนวน 50-70 เปอร์เซ็นต์ โดยส่วนใหญ่จะนำไปจำหน่าย

3. โรงเรือนส่วนใหญ่มีปัญหาที่เกิดจากกลิ่นของมูลแพะ และการหมักหมมของมูลแพะซึ่งส่งผลต่อสุขภาพของแพะ เกษตรกรส่วนใหญ่จึงมีความต้องการเครื่องมือทุ่นแรงสำหรับการเก็บกวาดมูลแพะ

4. สภาพปัญหาและความต้องการของการเลี้ยงแพะขึ้นอยู่กับสภาพทั่วไปของการเลี้ยงแพะด้านจำนวนแพะที่เกษตรกรเลี้ยง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 2 รายการ ได้แก่ ความต้องการเครื่องมือทุ่นแรงสำหรับการกวาดเก็บมูลแพะ และการหมักหมมของมูลแพะซึ่งส่งผลต่อสุขภาพของแพะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

จากการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการใช้เครื่องกวาดเก็บมูลแพะตาม โครงการส่งเสริมการเลี้ยงแพะเนื้อเชิงพาณิชย์ในเขตพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เบื้องต้น พบว่า การเลี้ยงแพะมีสภาพปัญหาเกี่ยวกับมูลแพะ เช่น กลิ่น การหมักหมมของมูลแพะที่ส่งผลต่อสุขภาพของแพะ รวมถึงเกษตรกรส่วนใหญ่กวาดและเก็บมูลแพะได้คอกเป็นประจำทุกวัน และมีความต้องการเครื่องมือทุ่นแรงสำหรับการกวาดเก็บมูลแพะ ดังนั้นควรมีการออกแบบและพัฒนาเครื่องมือทุ่นแรงสำหรับการกวาดเก็บมูลแพะต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจาก งบประมาณแผ่นดิน ปีงบประมาณ พ.ศ 2553 (สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ) ของสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

เอกสารอ้างอิง

กันตภณ มะหาหมัด และวีรชัย มัญญารักษ์. 2554. ปัญหาทางการยศาสตร์ในการทาความสะอาดมูลแพะของ

เกษตรกร. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช 30 (1): 103-109.

คณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ. 2549. มาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มแพะเนื้อ. เข้าถึงจาก

http://www.acfs.go.th/datakm/standard/download/gap_goat.pdf. (ค้นวันที่ 30 พฤศจิกายน 2553)

ไชยวรรณ วัฒนจันทร์. 2551. บทสังเคราะห์เรื่องการเลี้ยงแพะของประเทศไทยและของภาคใต้ [แพะที่ไม่ใช่ (คนเลี้ยง) แพะรับบาป]. เข้าถึงจาก http://nates.psu.ac.th /FNR/animal/? page_id = 499. (ค้นวันที่ 20 มีนาคม 2554)

ชานินทร์ ศิลป์จารุ. 2552. การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: บิสมิเนสตาร์ แอนด์ดี.

ปัญญา ธรรมศาล และประยูร ครอบงุมดี. 2550. ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของเกษตรกรในจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อการดำเนินงานโครงการเกษตรเชิงพาณิชย์เฉพาะกิจกรรมการเลี้ยงแพะเนื้อ. สำนักพัฒนาการปศุสัตว์และถ่ายทอดเทคโนโลยี.

อังษณา ษศปัญญา และธีรศักดิ์ ชักนา. 2549. รายงานการระบาดของโรคบรูเซลโลซิสจังหวัดเลย. รายงานเฝ้าระวัง
ทางระบาดวิทยา ประจำสัปดาห์ 37 (3): 41-43.